

ENQUESTA MODULAR D'HÀBITS SOCIALS: MÒDUL DE CONDICIONS DE VIDA I COHESIÓ SOCIAL¹³

SERVEIS TÈCNICS DEL CES*

L'Enquesta Modular d'Hàbits Socials (EMHS) realitzada per l'IBESTAT, consta de tres mòduls: mòdul d'usos lingüístics (vegeu l'apartat 10.9 del capítol III); i mòdul de disponibilitat i ús de les TIC a les llars; mòdul de condicions i hàbits de vida. L'estudi permet comprovar alguns dels aspectes relacionats amb el desenvolupament socioeconòmic i la cohesió social de la societat de les Illes Balears. L'objectiu d'aquest instrument és estudiar les condicions i la qualitat de vida de la població de les Illes Balears, per tal de generar coneixement empíric, comparable i homogeni. La continuïtat de l'enquesta (EMHS) permetrà definir tendències per a l'estudi de les condicions de vida i el disseny de polítiques socials.

Les finalitats del mòdul social consisteixen a:

- valorar la qualitat dels serveis públics;
- completar el quadre d'indicadors

¹³ Dades recollides durant el primer trimestre de 2010 amb el sistema d'entrevistes personals CAPI, amb data de referència el 31 de març. S'han fet entrevistes a 1.923 llars i l'enquesta s'ha dissenyat per poder oferir, en la majoria de les variables, dades d'àmbit insular o d'agrupació de municipis/comarca (NUTS-4). L'enquesta es pot consultar a la web: http://www.imasmallorca.net/blogs/files/2010/11/Pincipals-resultats-vfinal_cat.pdf, i http://www.ibestat.cat/ibfiles/content/noticias/source/Principals%20resultats_TIC_vf_cat.pdf.

* Apartat elaborat per Caterina Thomàs Vanrell, becària del CES.

d'exclusió social europeus (Indicadors Laeken);

- disposar de dades de les Illes Balears comparables a les corresponents de l'Estat espanyol i la Unió Europea;
- accedir a informació amb el nivell de desagregació territorial insular o comarcal suficient per a la presa de decisions.

Els continguts del mòdul social de l'enquesta de condicions de vida de la població de les Illes Balears es basen en l'estudi de:

1. les característiques i composició dels habitatges i les llars;
2. la situació econòmica, les característiques de la població que compon les llars, i el sistema de protecció social, i;
3. la participació en els serveis públics per part de la població i l'oci.

Passem a continuació a presentar un resum breu d'aquestes tres parts.

1.

LES CARACTERÍSTIQUES I COMPOSICIÓ DELS HABITATGES I LES LLARS

Les Illes Balears tenen 417.565 llars distribuïdes per illes de la manera següent: 327.493 a Mallorca, 48.422 a Eivissa, 37.876 a Menorca i 3.774 a Formentera. A Mallorca el 60,5% de la totalitat

de les llars viu a la badia de Palma. [\(Vegeu els quadres AIII-10a i AIII-10b i el gràfic AIII-1\).](#)

La composició de les llars a les Illes Balears té una mitjana de 2,58 persones. Per illes, Mallorca té la mitjana més elevada amb 2,61 persones per llar; Menorca, amb 2,43; Eivissa, amb 2,56; i Formentera amb 2,33. [\(Vegeu el quadre AIII-11 i el gràfic AIII-2\).](#)

1.1.

ELS INGRESSOS

El 16,06% de les llars de les Illes Balears tenen uns ingressos mensuals que no arriben als 1.000 euros. Per illes, a Formentera aquest percentatge és del 28,98%, a Eivissa del 17,53%, a Mallorca del 15,85% i a Menorca del 14,73%. [\(Vegeu els quadres AIII-12a i AIII-12b\).](#)

Per comarques, la zona del Pla de Mallorca té un 30,9% de llars que viuen amb menys de 1.000 euros mensuals (aquest fet s'explica perquè el Pla de Mallorca és la zona més envellida de les Balears, amb el 25,4% de la població major de 65 anys). La comarca que presenta el percentatge més baix és el Raiguer amb un 11,5%.

Existeixen altres factors que explicarien les diferències d'ingressos de les llars, a part dels estrictament relacionats amb el territori. Aquests factors són les característiques sociodemogràfiques de

la persona sustentadora principal de la llar, com ara el sexe, l'edat, l'estat civil o la situació laboral.

En concret, l'edat avançada del sustentador principal de la llar i la seva situació laboral són factors que influeixen negativament el nivell d'ingressos de la llar. [\(Vegeu el quadre AIII-13\).](#)

S'observa que el 27,29% de llars en les quals el sustentador principal té més de 65 anys no arriben als 1.000 euros mensuals. Contràriament, i per al sustentador de menys de 35 anys, gairebé el 35% de llars tenen uns ingressos mensuals superiors als 2.000 euros.

El nivell d'ingressos també es relaciona amb el nombre de persones adultes de la llar. La proporció de llars amb ingressos superiors, llars de 1.500 a 2.000 euros mensuals i de més de 2.000 euros mensuals, és superior en el cas de llars amb dues o tres persones adultes. [\(Vegeu el quadre AIII-14\).](#)

D'altra banda, aquelles llars amb ingressos inferiors (menys de 1.000 i de 1.000 a 1.500 euros mensuals), són amb major proporció aquelles amb un adult.

1.2.

RÈGIM DE TINENÇA DE LES LLARS

El règim de tinença és un indicador del nivell de riquesa de les llars de les Balears que dona informació sobre la riquesa de

sa acumulada de diverses generacions o d'una sola generació. A les Balears, el 73,76% de les llars són de propietat. Mallorca és l'illa que concentra més llars en règim de propietat amb un 75,23%. El Raiguer és la comarca que en presenta el percentatge més alt amb un 86,77%. Menorca en concentra un 67,26%, Eivissa, un 69,16% i Formentera, un 70,43%. [\(Vegeu el quadre AIII-15 i el gràfic AIII-3\).](#)

Pel que fa a les llars en règim de lloguer, Menorca és l'illa que concentra més habitatges d'aquest tipus amb un 32,74%, seguida d'Eivissa (30,84%) i Formentera (29,57%). Mallorca en registra un percentatge menor amb 24,77% de llars en règim de lloguer.

Per illes, els problemes que pateixen les llars segons el règim de tinença de l'habitatge són diversos. A Mallorca es poden destacar els problemes d'humitats (48,08%), brutor (27,81%), llum insuficient (13,08%), olors (12,88%) i deficiències greus de construcció o runes (11,07%) en els habitatges de lloguer. [\(Vegeu el quadre AIII-16\).](#)

A Menorca destaquen els problemes d'humitats (53,02%), brutor (22,51%), i olors (19,54%) en els habitatges de lloguer.

Finalment, a Eivissa i Formentera destaquen els problemes d'humitats (33,59%), brutor (21,43%) i llum insuficient (18,68%) en els habitatges de lloguer.

1.3.

LA BRETXA DIGITAL TIC

L'ús que fa la població de les Illes Balears de les noves tecnologies i la disponibilitat d'equipament informàtic per part de les llars balears són informacions que a partir de l'Enquesta Modular d'Hàbits Socials 2010 queden recollides a l'*Estudi sobre el grau d'equipament a les llars de les Illes Balears i l'ús que en fan els ciutadans*¹⁴.

Algunes de les constatacions empíriques que s'extreuen d'aquest estudi es detallen a continuació:

- Dues de cada deu llars disposen de senyal de TV a través de línia telefònica o ADSL.
- Set de cada deu llars de Formentera disposa d'ordinador. A la zona del Pla i del Llevant de Mallorca en tenen el 53,3% de les llars.
- A les llars Pitiüses és on trobam la xifra més elevada d'ordinadors portàtils, amb un 69,9%, quasi 10 punts més que el segon, Menorca.
- Com més nivell d'estudis del sustentador principal de la llar, més implantació de l'ordinador
- La majoria de llars sense ordinador

¹⁴ Francina Mas Parera i Jordi Morey Ramos. (2010) *Les TIC i els ciutadans. Estudi sobre el grau d'equipament a les llars de les Illes Balears i l'ús que en fan els ciutadans*. IBIT, Conselleria d'Innovació, Interior i Justícia del Govern de les Illes Balears. Palma de Mallorca.

- afirma no tenir-ne perquè no en necessita.
- La llar és el lloc on s'utilitza més l'ordinador, seguit del lloc de feina.
- Com més edat té el sustentador principal de la llar, més implantació de telèfon fix.
- Fins a un 86,1% d'adults de les Balears utilitza telèfon mòbil.
- Com més edat, menys ús del telèfon mòbil.
- Respecte dels adults que fan servir el telèfon mòbil, totes les comarques es troben entre el 85% i 90%, llevat del Pla de Mallorca, on el fa servir només el 76%.
- Les persones solteres fan servir més el telèfon mòbil que les casades o amb un altre estat civil.
- Només un 4,9% dels adults de les Illes han realitzat formació en TIC durant els darrers dotze mesos.
- El sistema operatiu més emprat a les Illes Balears és Windows, amb un 82,7%, seguit de Mac OS, amb un 2,4%, i Linux, amb un 1,4%.
- El 15,9% dels adults de les Illes Balears no sap quin sistema operatiu fa servir.
- Un 55,8% de llars de Balears disposa de connexió a Internet.
- El navegador web més utilitzat a les Illes Balears és Internet Explorer, amb un 87,2%, seguit de Firefox, amb un 22,6%.
- Les activitats més realitzades pels internautes illencs durant els darrers 6 mesos han estat consultar el correu electrònic, amb un 89,3%; cercar informació general, amb un 70,8%; i escoltar música o la ràdio, amb un 64,7%.
- Fins un 42,5% d'internautes ha fet compres per Internet durant els dotze mesos darrers.
- Els menorquins de 36 a 50 anys són els que més compres han fet per Internet durant el darrer any (77,6%).
- Entre els béns i/o serveis més comprats a les Balears hi ha, en primer lloc, els bitllets de transport, seguits de serveis d'hoteleria i turisme, equipament electrònic i roba i complements.
- Un 8,9% dels adults de les Illes Balears fa servir PayPal com a sistema de pagament de les serves compres en línia.
- Facebook monopolitza l'àmbit de les xarxes socials a les Illes Balears, amb un 96,7% d'adults que la fan servir, seguit de Tuenti amb un 25,7%.
- A totes les illes la dona participa més que l'home a les xarxes socials.

- El percentatge de persones adultes casades que participa en xarxes socials és inferior que el de la resta d'estats civils, amb l'excepció de les Pitiüses.
- L'Agència Tributària és la institució emmarcada dins l'Administració pública amb la qual els adults illencs han interactuat més el darrer any, amb un 65,8%, seguida de la Seguretat Social, amb un 48,2%.

2.

LA PROTECCIÓ I LA COHESIÓ SOCIAL

2.1.

L'AÏLLAMENT SOCIAL I/O SOLITUD EN LA GENT GRAN

L'augment de l'esperança de vida i la reducció de la mida de les llars de les Illes Balears ha generat, entre d'altres fets, l'augment de llars amb persones de 65 o més anys que viuen soles. En xifres, aquest percentatge a les Balears és del 32,5% de les persones de 65 anys o més. Per illes, les llars amb una sola persona són en ordre d'importància: Formentera (36,74%), Menorca (31,93%), Eivissa (30,69%) i Mallorca (28,45%). A Mallorca, el percentatge més alt es comptabilitza al sud amb un 34,57%. [\(Vegeu els quadres AIII-17a i AIII-17b\).](#)

Del terç de persones de més de 65 anys

que viuen soles a les Balears, un 64,16% són dones i un 35,84% són homes. [\(Vegeu el quadre AIII-18\).](#)

Del conjunt d'homes i dones majors, un 16,52% no té relacions amb familiars mai o gairebé mai, i un 22,5% no té relacions amb amics. A les Balears es calcula que entre 7.500 i 8.000 persones majors de 65 anys viuen en situació de solitud. [\(Vegeu els quadres AIII-19 i AIII-20\).](#)

2.2.

LES CAUSES SUBJECTIVES D'ABANDONAMENT DELS ESTUDIS

El 44,34% de la població adulta de les Balears ha abandonat els estudis. Per illes, Mallorca i les Pitiüses registren una proporció d'abandonament dels estudis del 45,74% i del 49,60% respectivament. [\(Vegeu el quadre AIII-21\).](#)

A Menorca, en canvi, el percentatge és molt més baix: un 22,12% de la població adulta ha abandonat els estudis. Per sexes i illa, els percentatges d'abandonament dels estudis és superior en el cas dels homes: a Mallorca la diferència és de 2,21 punts percentuals, a les Pitiüses la diferència és de 3,86 punts, i a Menorca, de 4,42 punts.

Altrament, poc més del 44% de la població major de 16 anys ha abandonat els estudis. Les causes d'abandonament dels estudis són, en primer lloc, els motius econòmics (41,43%), que han

afectat majorment les persones de més edat (62% dels majors de 65 anys), però també afecta un 25% dels joves de 16 a 25 anys¹⁵. Les altres causes d'abandonament dels estudis són la manca d'interès (16,64%) en els estudis i els motius personals (35,34%).

2.3.

EL SISTEMA DE PROTECCIÓ SOCIAL

Històricament les Illes Balears tenen una major proporció de pensions contributives de tot tipus (de jubilació, viduïtat, invalidesa i supervivència), que la del conjunt de l'Estat. Els resultats de l'Enquesta Modular són coherents amb les dades que ofereix la Seguretat Social, ja que per a l'any 2009 la cobertura de pensions és del 108%.

L'import de pensions contributives més habitual se situa entre els 500 i els 1.000 euros mensuals, ja que el 45,30% de les llars de les Balears té alguna pensió contributiva d'aquest valor. (Vegeu el [quadre AIII-22](#)).

D'altra banda, l'import més freqüent de pensions no contributives se situa entre els 250 i els 500 euros mensuals (un 53,9% de les llars de les Balears rep alguna prestació no contributiva per a majors de 65 anys o menors amb una

discapacitat del 65% o més). (Vegeu el [quadre AIII-23](#)).

Aquest tipus de prestacions no contributives són de baixa intensitat, i es concedeixen a llars d'ingressos baixos a través de la comprovació de recursos, o sigui d'accés assistencial. Aquests ajuts són mecanismes de garantia de mínims per a persones que no han tingut una trajectòria estable en el mercat de treball formal (tot i que la intensitat protectora d'aquests ajuts és limitada). Les prestacions més freqüents són les no contributives i les rendes mínimes, que garanteixen un nivell de renda inferior a l'SMI i del llindar de pobresa.

La relació de persones que reben alguna prestació no contributiva segons l'Enquesta Modular és del 5,8%, i segons les dades de la Seguretat Social donen una cobertura del 5,1% de la població de 65 i més anys (en total, 7.655 pensionistes no contributius).

3.

LA PARTICIPACIÓ, LA VALORACIÓ DELS SERVEIS PÚBLICS I L'OCI

3.1.

ELS PROCESSOS DE PARTICIPACIÓ SOCIAL I L'ASSOCIACIONISME¹⁶

La vida social en grup permet desenvolupar vincles de relació més estrets, que

¹⁵ Vegeu el resum de la Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració del Govern de les Illes Balears sobre l'Enquesta Modular d'Hàbits Socials (mòdul de condicions de vida i cohesió social), pàg: 5 i 6.

¹⁶ El lector pot ampliar aquesta informació a l'apartat 10.10 d'aquest capítol.

impliquen la circulació d'informació generadora de capital social. Per tant, les relacions socials afavoreixen el desenvolupament de vincles d'interès comú i permeten assolir objectius comuns. Aquestes relacions socials es fan possibles en el si de determinades organitzacions, com és el cas de les associacions. La participació en associacions promou la vinculació entre individus i enforteix la xarxa social dels diferents territoris.

Les dades referents a la vida associativa per illes presenten diferències rellevants. Menorca és l'illa que té un percentatge d'associacionisme més elevat, ja que més del 60,8% de la població declara formar part d'alguna associació. Les altres illes presenten percentatges inferiors respecte a la mitjana (43,1%) que en ordre decreixent se situen entre Mallorca (42,36%), Eivissa (36,68%) i Formentera (35,23%). [\(Vegeu el quadre AIII-24 i el gràfic AIII-4.\)](#)

En relació a les tipologies d'associacions, cal dir que predomina la vinculació a aquelles associacions de caràcter esportiu i social, i a organitzacions no governamentals (ONG). Les entitats que registren nivells menors d'associacionisme són les organitzacions de consumidors, les de caràcter polític i les associacions religioses.

Pel que fa a la valoració dels serveis públics per part de la ciutadania de les Illes Balears, cal destacar la notable valoració positiva de l'assistència sanitària als centres públics (69%, que arriba al 80% a Menorca), i de l'assistència sanitària als

hospitals públics (63,2%), i, en menor proporció, la valoració també positiva de l'ensenyament públic (42,4%, que s'acosta al 60% a Menorca). Estan també molt ben valorats de manera diferencial serveis diversos de l'Administració pública a Menorca (42,6%, respecte a la mitjana balear del 20,5%) i els serveis de gestió del subsidi d'atur a Eivissa amb un 22,8%, respecte a la mitjana de valoració balear que se situa en un 18,8%. [\(Vegeu el quadre AIII-25\).](#)

El servei públic que està més mal valorat a les Illes Balears és l'Administració de justícia, amb un percentatge de prop del 30% de la població del conjunt de les Balears que valora gens o poc positivament aquest servei, i especialment a Mallorca amb un 32,9%.

3.2.

L'OCI I EL TEMPS LLIURE

Pel que fa a l'organització del temps de lleure de la població de les Illes Balears, l'EMHS del 2010 analitza el temps de vacances de la població de les Illes Balears.

En termes generals, el 57,89% de la població de 16 anys o més de les Balears no han tengut vacances¹⁷ de com a mínim una setmana durant el 2010. L'illa que presenta un percentatge més baix és Eivissa, on un 38,77% de la població

¹⁷ A l'enquesta realitzada per vacances s'entén "estada fora de la residència habitual". Vegeu la pregunta 7 del questionari individual a: <http://www.ibestat.es/ibfiles/content/files/microdades/EMHS/Questionari%20individual.pdf>

no ha anat cap vegada de vacances. ([Vegeu el gràfic AIII-5](#)).

Dels percentatges de persones que han anat de vacances, tot i que són més baixos que els dels que no hi han anat, el 31,75% ha anat una vegada de vacances i el 10,35%, dues o més vegades. L'illa que té un percentatge de la població que dedica més freqüència a

fer vacances és Eivissa, amb gairebé un 21% de persones que han anat dues o més vegades de vacances i un 40,29% de persones que hi han anat una vegada. A l'altre extrem hi ha Menorca i Formentera, que presenten percentatges de persones que marxen de vacances dues o més vegades molt per sota la mitjana, amb el 6,69% i el 4,01%, respectivament.